

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Vår ref.: 335966/2023 - 2021/34786

Deres ref.:
Dato: 08.06.2023

Innspill fra Viken fk - Naturavtalen - Nasjonal oppfølging av det nye globale rammeverket

Viser til oversendelse fra Klima- og miljødepartementet datert 31. mars 2023 med invitasjon til skriftlige innspill til nasjonal oppfølging av det nye globale rammeverket for naturmangfold, samt dialog med dere om utsatt frist for innspill til 8. juni 2023.

Saken ble behandlet i Viken fylkesråds møte 8. juni 2023, jamfør saknr. 149/23.

Fylkesrådet fattet følgende vedtak:

1. Fylkeskommunene har en viktig rolle som regional samfunnsutvikler, veileder og støtte for kommunene, og spiller en viktig rolle for å iverksette felles tiltak for å nå målene i naturavtalen. For å løse problemstillinger særlig rundt nedbygging av natur, har kommunene våre en nøkkelrolle. Kommunene må gis nødvendige ressurser for å klare den jobben. Alle forvaltningsnivåer må involveres i det videre arbeidet med nasjonal oppfølging av den globale avtalen.
2. Høringsbrevet fra Viken fylkeskommune oversendes til Klima- og miljødepartementet innen utsatt frist 8. juni.

Høringsbrevet fra Viken fk er vedlagt. Protokoll for fylkesrådsmøtet vil bli ettersendt.

Vennlig hilsen

Kjersti Bakkebø Fjellstad

Seniorrådgiver

Vedlegg:

- 1 Innspill til Naturavtalen_vedlegg til Fylkesrådet

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

PLAN Miljøavdeling

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no
Internett: www.viken.no
Org.nr.: 921693230

Innspill til Naturavtalen - Viken fylkeskommunes svar til KLD:

1. *Hva mener dere er de viktigste temaene og virkemidlene Norge bør legge vekt på i vår nasjonale oppfølging av de nye globale målene i naturavtalen?*

Overordnet vil det være viktig å finne virkemidler i oppfølgingen av Naturavtalen som gir gode synergieffekter og dermed bidrar til å løse mål for flere samfunnsområder.

Natur- og klimakrise – De to store globale krisene for natur og klima må håndteres sammen. Velfungerende økosystemer er essensielle for å bremse klimaendringer, og vi må bremse klimaendringer for å bevare naturmangfoldet. Håndtering av krisene krever raske, gjennomgripende og varige samfunnsendringer som må skje samtidig og koordinert på økonomiske, sosiale, politiske og teknologiske områder.

Virkemidler kan innebære målkonflikter som må problematiseres i arbeidet med oppfølging av Naturavtalen. Dette gjelder f.eks. avveining mellom arealbruk til energiproduksjon og naturbevaring.

Det ligger et betydelig potensial i opptak av karbon i naturlige økosystemer. Her er virkemidler for myr, skogbruk og marin forvaltning de viktigste. Reetablering av taeskog vil ha stor betydning for natur og klima. I skogbruket vil flere virkemidler ha betydning. Blant dem vil utsatt hogst i ung, hogstmoden skog og i seintvoksende fjellskog gi økt naturmangfold og rask klimaeffekt. Økt planting av lauvtrær og blandingsskog kan også ha positiv effekt.

Arealbruk – FNs naturpanel slår fast at vår arealbruk er den største trusselen mot det biologiske mangfoldet og biosfæren. Endringer i arealbruk, både i form av inngrep, nedbygging og gjengroing, fører til endring og fragmentering av arters leveområder og økt klimagassutslipp. For å løse dette har kommunene våre en nøkkelrolle. Det vil derfor være viktig å få på plass virkemidler og insentiver raskt.

Forbruk - Viken fylkeskommune oppfordrer til å rette oppmerksomhet mot forbruksproblematikk. Hvordan, hvor mye og hva vi forbruker som innbyggere, i næringslivet og i det offentlige, har betydning for arealpress og forbruk av naturressurser – og for klimagassutslipp globalt.

Folkehelse – Helse- og miljøarbeid hører sammen. Å sikre god helse, at folk lever gode liv, er sentralt for FNs bærekraftsmål. Skal vi lykkes, må vi samarbeide på tvers av fag og forvaltningsnivå, lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt. Tilgang på natur nær der folk bor og oppholder seg, miljørettet helsevern og folkehelsearbeid må vektlegges sammen med arealbruk, biologisk mangfold og god naturtilstand på land og til vanns.

Biologisk mangfold – økosystemer/naturtyper, arter og genetisk mangfold – Alle nivå av biologisk mangfold omfattes av Naturavtalen. Genetisk variasjon er viktig for å opprettholde arts mangfold og er i tillegg positivt for klimatilpasning. Såvareforskriften bør oppmykes for å få mer genetisk variasjon, og eierskap til egne såvarer bør styrkes. Nasjonale genbanker bør styrkes og produksjon av bevaringsverdige husdyrraser og plantesorter økes, inkludert kartlegging av klimatilpasningsegenskaper.

Restaurering av viktige og sårbare naturområder – Ifølge Naturavtalen skal vi innen 2030 ha startet restaurering av minst 30 % natur. I FNs tiår for restaurering (2021-30) er Regjeringen i gang med myrrestaurering, tiltak knyttet til vannforvaltningen og med helhetlig plan for Oslofjorden. Innsatsen må oppskaleres for at Norge skal innfri Naturavtalen. For Viken fylke vil vi her påpeke noen restaureringsbehov. Vi gir gjerne en mer fullstendig oversikt ved behov:

Oslofjorden. Vi mener det må prioriteres virkemidler for å reetablere taeskog og ålegraseng, rense nitrogenutslipp fra menneskers virksomhet, og for å redusere overgjødning og partikkelforurensning fra jordbruket.

Våtmark. Høyproduktive våtmarksområder langs kysten og i ferskvann utgjør små arealer, men er viktige oppvekstområder for en rekke arter, og rasteplasser for trekkfugl. Samtidig er slike områder bygd ned gjennom mange år. Det bør rettes innsats for å reetablere slike økosystem der dette er mulig.

Myr. Mye myr i Viken er grøftet og dermed gått fra å ta opp til å slippe ut klimagasser. Grøfting er ofte gjort for å etablere skog, ofte med svært dårlig effekt. Innsats for å fjerne grøfter og reetablere myrdynamikken bør prioriteres. Dette vil gi gevinst både for natur og klima.

Raviner. Ravinelandskapet på marin leire i Viken er globalt en svært sjelden landskapsform med store naturverdier. Samtidig ligger den i områder med stort utbyggings- og arealpress, og som er viktig for jordbruket. Virkemidler bør settes inn for å restaurere og sikre et representativt utvalg av Østlandets raviner.

Bekke-åpning. Åpning av bekker er viktige tiltak både for naturmangfold, friluftsliv, og overvannshåndtering i tettbygde strøk.

Kartlegging av natur – Vi mangler tilstrekkelig detaljert kartlegging av økosystemer og naturtyper i Norge. Som grunnlag for å ta gode beslutninger i arealforvaltningen må en ha kunnskap om hvor arter og naturtyper av nasjonal, regional og/eller lokal verdi finnes. Det må avsettes mer ressurser til arts- og naturtypekartlegging.

Det må legges til rette ressurser til **forskning og kunnskapsinnhenting**.

Pollinerende insekter er viktige for naturen og for menneskers velferd. Mange bestander av insekter er under press. Nedbygging av areal, klimaendringer, plantevernmidler og fremmede arter er faktorer som kan påvirke insektene negativt. Kommunal sektor må i større grad involveres i tiltaksplanen for pollinerende insekter og det må legges forpliktende føringer for oppfølging av den nasjonale strategien.

Bevaring av store sammenhengende områder og nærnatur – Områder med verdifullt biologisk mangfold er mindre utsatt for negativ påvirkning dersom de inngår i en større sammenhengende struktur. Bevaring av grønnstrukturen i byggesonen er dessuten sentralt for å nå nasjonale og regionale mål i friluftslivspolitikken.

Oslofjorden – Avløp og avrenning fra landbruket rundt Oslofjorden har mange negative følger, bla. tilførsel av nitrogen og fosfor til fjorden. Tiltak som bla. forbud mot høstpløying for å stoppe avrenning, bør vurderes. Det er behov for en nasjonal strategi mot forsøpling som støtter opp om plaststrategien med flere gode virkemidler. Det er behov for flere, større marine verneområder i Oslofjorden.

Sirkulære verdikjeder – Deler av næringslivet lever av naturen. For at mål i naturavtalen og klimamål skal nås er det viktig å fremme sirkulære verdikjeder som spiller på lag med naturen. Her kan nevnes biogass og biogjødsel som viktige verdikjeder. Regenerativt jordbruk og målrettet beiting er eksempler på tiltak som kan øke karbonopptak og artsmangfoldet i jordbruket. Landbruket bidrar til vern gjennom bruk med målrettede skjøtselstiltak, for å ivareta arter og kulturlandskap. For å stimulere til større forbruk av norskproduserte produkter, hindre matsvinn og unødvendig sortering hos produsent, må man gjennomgå bruk av tollvern og innkjøpsreglementet.

Arealregnskap, naturregnskap og arealnøytralitet – Arealregnskap og naturregnskap vil bli viktige verktøy for å gjøre helhetlige vurderinger rundt disponering av areal. Viken fylkeskommune arbeider for tiden med å utarbeide kartbaserte arealregnskap. Det bør så raskt som mulig lages omforent metodikk for naturregnskap for alle kommuner i Norge. Arealnøytralitet må defineres entydig og bør vurderes som et prinsipp i kommunal arealforvaltning.

- 2. Hva er det viktigste din organisasjon eller virksomhet kan bidra med for at verden skal nå de nye globale målene i naturavtalen?*

Vår region er den mest artsrike i Norge. Omtrent 80 % av Norges landlevende arter er representert her, og det er en svært høy tetthet av truede arter. Viken er dessuten landets største jordbruksfylke og et betydelig skogfylke.

Fylkeskommunens rolle – Fylkeskommunene har en viktig rolle som regional samfunnsutvikler, og som veileder og støtte for kommuner som ikke har nødvendig kompetanse eller ressurser. Denne rollen bør styrkes. Vi har mange partnerskap som involverer aktører som er viktige for å nå målene i naturavtalen. Fylkeskommunen kan spille en viktig rolle for å iverksette felles tiltak for å nå målene i naturavtalen, herunder blant annet etablering av nettverk, koordinering av innsats for Oslofjorden og utvikling av arealregnskap. Statsforvalterens og fylkeskommunens rolle som høringsinstans og innsigelsesmyndighet bør styrkes.

Regional planlegging – Det vil være viktig med sterke og tydelige regionale planer. Regional planlegging gir overordnede rammer og føringer i fylket. Regionale planer skal, iht. plan- og bygningsloven § 8-2, legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen, og danne grunnlag for samarbeid og dialog.

De regionale vannforvaltningsplanene fastsetter bindende miljømål for vannet vårt, og utgjør et viktig grunnlag for å sikre en helhetlig og bærekraftig forvaltning. Fylkeskommunene har en viktig rolle for organisering, koordinering og prosess, i tillegg til utarbeidelse og oppfølging av planene.

Kommunenes rolle – For å løse problemstillinger særlig rundt nedbygging av natur, har kommunene våre en nøkkelrolle. Kommunene må gis nødvendige ressurser for å klare den jobben. Hva trenger lokaldemokratier for å kunne ta bedre hensyn til klima og natur? Plan- og bygningsloven må styrkes for å oppnå mål i naturavtalen. Plankompetanse og naturkompetanse må styrkes i kommunene, og eldre utbyggingsplaner som ikke er realisert må jevnlig tas opp til ny vurdering.

Konsekvensutredninger – I arbeidet med å innhente kunnskap om naturmangfold og klima i konsekvensutredninger i planprosesser, må bestilleransvaret flyttes. Båndene mellom utbygger og kartlegger må brytes for å sikre troverdighet i kartleggingen. Det bør utredes om fylkeskommunene kan ha ansvaret for bestilling av utredninger og hvilke ressursbehov som trengs for overføre dette ansvaret til fylkeskommunen.

Utdanning og opplæring – Naturkunnskap i skolen må styrkes på alle nivå for å få en bedre forståelse for natur i befolkningen. Fylkeskommunen er ansvarlig for videregående skoler. I videregående opplæring, er naturbruksskolene viktige aktører og bør styrkes. De kan være arenaer for endret agronomi, for naturrestaurering og uttesting av tiltak for hogst eller skjøtsel, og bevaringsverdige sorter og raser.

3. Hva mener dere om Norges muligheter til å bidra til å oppnå de globale målene? Har vi bedre eller dårligere forutsetninger på noen områder?

Norges muligheter til å bidra ligger i hvordan vi rigger det nasjonale systemet. Norge er et rikt land med svært gode økonomiske og sosiale forutsetninger. Likevel er det tiltak som bør vurderes:

- Norge har et per capita-forbruk som i global målestokk ligger svært høyt. Vi bør ta et internasjonalt ansvar for å utvikle en sirkulær økonomi som er langt mer ressurseffektiv. Her har vi gode forutsetninger for å ta en ledende rolle. En organisering som f.eks. kraftig reduserer vårt importbehov, vil bli lagt merke til internasjonalt.
- Helhetlig involvering av befolkningen for å bygge kompetanse og styrke ønsket om å verne natur.
- Strengere regelverk, gjennom plan- og bygningsloven og sektorlovverk.
- Økonomisk støtte til utviklingsland og samarbeid med land i Norden

KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Vår ref.: 345879/2023 - 2021/34786

Deres ref.:

Dato: 14.06.2023

Innspill fra Viken fk - Naturavtalen - Ettersendelse av saksprotokoll

Jeg viser til høringsinnspill fra Viken fylkeskommune sendt dere 8. juni 2023.

Ettersender her saksprotokoll fra møtet i Fylkesrådet der saken ble diskutert samme dag.

Vennlig hilsen

Kjersti Bakkebø Fjellstad

Seniorrådgiver

Vedlegg:

- 1 Saksprotokoll Innspill fra Viken fk - Naturavtalen - Nasjonal oppfølging av det nye globale rammeverket

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

PLAN Miljøavdeling

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG

Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO

Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no

Internett: www.viken.no

Org.nr.: 921693230

PS 149/2023 Innspill fra Viken fk - Naturavtalen - Nasjonal oppfølging av det nye globale rammeverket

Fylkesrådets forslag til vedtak

1. Fylkeskommunene har en viktig rolle som regional samfunnsutvikler, veileder og støtte for kommunene, og spiller en viktig rolle for å iverksette felles tiltak for å nå målene i naturavtalen. For å løse problemstillinger særlig rundt nedbygging av natur, har kommunene våre en nøkkelrolle. Kommunene må gis nødvendige ressurser for å klare den jobben. Alle forvaltningsnivåer må involveres i det videre arbeidet med nasjonal oppfølging av den globale avtalen.
2. Høringsbrevet fra Viken fylkeskommune oversendes til Klima- og miljødepartementet innen utsatt frist 8. juni.

Fylkesrådets behandling av sak 149/2023 i møte den 08.06.2023:

Det ble ikke framsatt endrings- eller tilleggsforslag.

Fylkesrådets vedtak

1. Fylkeskommunene har en viktig rolle som regional samfunnsutvikler, veileder og støtte for kommunene, og spiller en viktig rolle for å iverksette felles tiltak for å nå målene i naturavtalen. For å løse problemstillinger særlig rundt nedbygging av natur, har kommunene våre en nøkkelrolle. Kommunene må gis nødvendige ressurser for å klare den jobben. Alle forvaltningsnivåer må involveres i det videre arbeidet med nasjonal oppfølging av den globale avtalen.
2. Høringsbrevet fra Viken fylkeskommune oversendes til Klima- og miljødepartementet innen utsatt frist 8. juni.